

# Giáo dục các nước THỜI COVID-19

■ Khánh Thư



Theo UNESCO, tính tới ngày 24/3/2021, ít nhất 138 nước đã áp đặt lệnh đóng cửa trường học toàn quốc, ảnh hưởng tới hơn 80% số học sinh toàn cầu (ước khoảng 1,3 tỉ em). Trong báo cáo chia sẻ của hai tác giả Gwang-Chol Chang và Satoko Yano thuộc bộ phận chính sách giáo dục của UNESCO, các nước bị ảnh hưởng dịch đều đang nỗ lực triển khai các biện pháp nhằm giải quyết những thách thức trước mắt. Chất lượng không thể bằng với học tại lớp, nhưng trong tình thế bắt buộc, học online là cách duy nhất để mối liên kết giữa học sinh và trường lớp không bị đứt gãy. Vấn đề được đặt ra là làm thế nào giúp việc học trực tuyến tiệm cận được với học trực tiếp.

## Nhiều nước bỏ thi

Trước hết, nhiều nước tập trung vào các giải pháp nhằm duy trì tính liên tục của chương trình học. Với nhiều nước, đây thậm chí là ưu tiên số 1. Các nước đều đưa vào triển khai hoặc nâng cấp quy mô giảng dạy từ xa trên cơ sở tận dụng nhiều phương tiện công nghệ. Hầu

hết các nước dùng mạng Internet, cung cấp các nền tảng học online như Argentina, Croatia, Trung Quốc, Cyprus, Ai Cập, Pháp, Hi Lạp, Ý, Nhật, Mexico, Bồ Đào Nha, Hàn Quốc, Saudi Arabia, UAE và Mỹ.

Nhiều nước cũng chọn cách phổ biến bài giảng qua truyền hình hoặc các phương tiện truyền thông khác như Argentina, Croatia, Trung Quốc, Costa Rica, Pháp, Iran, Hàn Quốc, Mexico, Rwanda, Saudi Ara-

bia, Senegal, Tây Ban Nha, Peru, Thái Lan và Việt Nam. Saudi Arabia thậm chí còn dùng tài khoản Twitter chính thức của Bộ Giáo dục và Đào tạo để phổ cập thông tin về việc học trực tuyến.

Thứ hai, điều chỉnh lịch học, lịch thi là một ưu tiên quan trọng không kém. Việc đóng cửa trường học kéo dài đã và đang gây ảnh hưởng nghiêm trọng tới lịch học tại nhiều nước. Trong nhiều trường hợp, điều này cũng gây ảnh hưởng tới cả thời gian tổ chức kỳ thi tuyển đầu vào đại học ở nhiều nơi.

Nhiều quốc gia đã phải sắp xếp lại kế hoạch các kỳ thi và đánh giá chất lượng với mọi cấp học, trong đó có cả các trường đại học. Trong số đó có Chile, Trung Quốc, Pháp, Nhật, Tây Ban Nha và Việt Nam. Trung Quốc đã cho học sinh làm một số kỳ thi online.

Vương quốc Anh đã hủy kỳ thi GCSE (chứng chỉ giáo dục trung học phổ thông) và kỳ thi A-level (chứng chỉ giáo dục phổ thông bậc cao). Hội đồng Giáo dục trung học (CBSE) của Ấn Độ cũng đã hủy các kỳ thi lớp 10 và lớp 12. Úc hủy Chương trình đánh giá quốc gia về năng lực ngôn ngữ và số học (NAPLAN) năm nay. Bang Pennsylvania (Mỹ) sẽ hủy kỳ thi PSSA/Keystone. Danh sách sẽ còn tiếp tục.

Khi ngày thi không thể thay đổi, nhiều nước cũng phải có những chính sách thu xếp đặc biệt (như giới hạn số thí sinh có thể làm bài cùng lúc) để đảm bảo an toàn sức khỏe cho các thí sinh. Nhật Bản và Thái Lan đã thực hiện cách này.

Lịch học cũng đã được điều chỉnh tại các nước như Tây Ban Nha, Hàn Quốc và Việt Nam để bù lại rất nhiều ngày phải nghỉ vì dịch bệnh thời gian qua. Trong một số trường hợp đặc biệt, như tại bang Florida và Washington ở Mỹ, tất cả các kỳ thi cấp bang trong năm học 2019-2020 đều đã hủy.

### **Hỗ trợ tâm lý cho học sinh khi nghỉ học**

Không chỉ chuyện học hành, thi cử, nhiều nước cũng đã chú ý tới những biện pháp giúp trẻ vượt qua sự bất ổn về cảm xúc khi buộc phải tạm xa thầy cô, bạn bè một thời gian dài. Nhiều nước (như Thái Lan) đã sử dụng các ứng dụng liên lạc online như WhatsApp để giúp học sinh và thầy cô duy trì trao đổi.

Các lớp học online cũng tạo cơ hội để các em có những tương tác xã hội, dù là qua mạng. Tại nhiều nước như Trung Quốc, Nhật Bản, Tây Ban Nha và Mỹ còn có thêm các chuyên gia hỗ trợ tâm lý cho những em cần giúp đỡ. Trong đó có cả đường dây nóng 24 giờ và những cuộc gọi giám sát để giúp trẻ tránh được cảm giác cô độc.

Tại Trung Quốc, nhà chức trách đã cung cấp hỗ trợ trực tuyến kỹ năng sư phạm cho phụ huynh/người chăm sóc. Ý cũng cung cấp các khóa học online giúp cha mẹ biết cách quản lý con cái trong môi trường bị hạn chế.

Tây Ban Nha có những nền tảng liên lạc và các ứng dụng giúp phụ huynh và giáo viên chia sẻ, cùng xây dựng quá trình học tập cho con. Một số nước như Guatemala cung cấp các hướng dẫn giảng dạy và tài liệu học tập cho cha mẹ/người chăm sóc để đảm bảo việc học ở nhà của trẻ được liên tục.

### **Giải pháp thay thế thi cử**

Nếu không thi thì làm thế nào để đánh giá chất lượng học sinh? Một số nước đã đề xuất các phương pháp khác nhau để thay thế cho thi, trong đó có ý kiến dùng điểm đã có trong các kỳ thi thử, các đánh giá của giáo viên và những điểm ước tính (như Anh), nhưng xung quanh những đề xuất này còn nhiều tranh cãi về tính công bằng thực sự của những giải pháp thay thế.

### **Học sinh tiểu học các nước học online như thế nào?**

Trong hơn 2 năm chịu ảnh hưởng bởi đại dịch Covid-19, hầu hết các quốc gia đều phải linh hoạt hình thức giảng dạy cho học sinh, đặc biệt với những trẻ mới chập chững vào tiểu học.

### **Singapore: Hệ thống học online cả nước**

Tại Singapore, Bộ Giáo dục nước này đã xây dựng một hệ thống học online cho cả nước, tên Student Learning Space (SLS).

Các giáo viên tiểu học tại Singapore xem đây là cách hỗ trợ hiệu quả so với việc chỉ giảng trên Zoom hay Google Meets. Trên SLS, nguồn tài nguyên khá đa dạng từ video, sách, truyện đến các trò chơi tương tác.

Theo báo *Straits Times* (Singapore), chỉ cần có mạng, các học sinh có thể vào SLS xem các video dạy ngôn ngữ, chơi các tựa game phát triển tư duy tính toán, tìm hiểu về lịch sử, địa lý qua tranh ảnh...

Đặc biệt, phần mềm cho phép kết nối trực tuyến với các thầy cô giúp các học sinh được giải đáp những chỗ chưa hiểu một cách nhanh chóng.

Theo Bộ trưởng Giáo dục Singapore Ong Ye Kung, thời gian học tại nhà của học sinh trong giai đoạn đặc biệt này rất cần sự đồng hành của phụ huynh.

Ít nhất cha mẹ cần cho con một thời gian biểu và một không gian học thật nghiêm túc, để con biết rằng học tại nhà không đồng nghĩa với một kỳ nghỉ dài ngày.

***Thái Lan: Dạy học trên truyền hình***

Tại Thái Lan, các địa phương chủ động kết nối với các đài truyền hình tổ chức các chương trình dạy học trên tivi dành riêng cho học sinh tiểu học, nhất là lớp 1.

Tờ *Thai Raith* (Thái Lan) cho biết, tần suất lên sóng trải đều trong những ngày trẻ không thể đến trường vì dịch bệnh. Các môn được quan tâm nhiều bao gồm toán, tiếng Thái, khoa học...

Bộ Giáo dục Thái Lan cũng nhìn nhận việc dạy học từ xa sẽ không thể thay thế hoàn toàn hình thức truyền thống.

Vì vậy, cơ quan này đã yêu cầu các trường cần có kế hoạch tận dụng những khoảng thời gian “vàng” mà học sinh được trở lại trường để rà soát trình độ và bổ sung những kiến thức mà học sinh chưa vững.

***Philippines: Lập diễn đàn phúc lợi trực tuyến***

Vào thời điểm diễn ra diễn đàn, Philippines đang trải qua một làn sóng Covid mới đáng báo động. Theo TS. Bert Tuga từ Đại học (ĐH) Sư phạm Philippines (PNU), Trung tâm Giáo dục Giáo viên Quốc gia, đại dịch đã đặt ra 3 thách thức quốc gia: sức khỏe và an toàn Covid; việc tiếp tục quá trình học tập trên tất cả các lĩnh vực giáo dục; và duy trì dòng sản phẩm và dịch vụ liên tục.

TS. Tuga giải thích rằng, giáo dục ở Philippines bị ảnh hưởng sâu sắc bởi việc đóng cửa và giãn cách xã hội, sự bất bình đẳng trong khả năng tiếp cận công nghệ học tập từ xa của học sinh, cũng như các chính sách và hệ thống có khả năng bị tụt hậu.

Đại dịch đã khiến sự bất bình đẳng, hệ thống không vững chắc và các khuôn khổ hạn chế tiềm tàng trở thành điểm



Thái Lan: Dạy học trên truyền hình

## NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

tham chiếu cho các nhà lãnh đạo. Quản lý giáo dục trong bối cảnh này trở nên đồng nghĩa với sự linh hoạt, hỗ trợ liên tục và giải quyết khủng hoảng.

Tổ chức của TS. Tuga đã tìm cách xây dựng mô hình lãnh đạo đổi mới thông qua phát triển các phương thức học tập linh hoạt, như thiết lập nhiều diễn đàn phúc lợi trực tuyến cho giảng viên, sinh viên, cộng đồng và các nhóm liên quan khác.

### **Brunei: trao đổi về giảng dạy trực tuyến**

TS. Roslynn Roslan từ Viện Giáo dục Sultan Hassanah Bolkuah (SHBIE), ĐH Brunei Darussalam (UBD), cho biết bà và các đồng nghiệp lãnh đạo của mình đã cố gắng, trong những giai đoạn bất ổn nhất, để duy trì sự cân bằng giữa việc đáp ứng các nhu cầu giáo dục của địa phương, nhu cầu của cộng đồng và tuân thủ các quy định của chính phủ.

Đáng chú ý, tổ chức của TS. Roslan đã đề ra một thay đổi lớn trong tuần đầu tiên, ngay sau khi các trường hợp Covid-19 được báo cáo, chứng minh khả năng lãnh đạo nhanh nhạy khi đối mặt với Covid.

Sự hỗ trợ tích cực của các nhà lãnh đạo đối với các dự án đã khuyến khích nhân viên cung cấp các hội thảo về giảng dạy trực tuyến, cho các đồng nghiệp xung quanh và mạng lưới giáo viên rộng lớn hơn trong trường học. TS. Roslan nhấn mạnh rằng, sự hợp tác này được nâng tầm bởi “lòng trắc ẩn và một quá trình xem xét và cải tiến liên tục”.

### **Việt Nam: Kết nối 4G và học tập trực tuyến**

Ở Việt Nam, GS. Tuấn Huỳnh, đến từ ĐH Quốc gia đã mô tả cách đối phó với đại dịch được xây dựng dựa trên cơ sở của sự thống nhất của “niềm tin dân tộc”, “lòng kiên cường” và “tinh thần yêu nước”. Ông cho rằng, lãnh đạo chính trị và giáo dục đã làm việc song song với nhau, trong “cuộc chiến chống lại kẻ thù Covid-19” của chính phủ và nhân dân Việt Nam.

Khi nói về tầm quan trọng của chủ nghĩa tập thể ở Việt Nam trong cuộc chiến chống Covid, GS. Tuấn Huỳnh chia sẻ, cách tiếp cận “chung tay vì cộng đồng” đã thúc đẩy các nhà hảo tâm, tổ chức xã hội và nhóm doanh nghiệp cung cấp nguồn lực và hỗ trợ cho giáo viên, học sinh và gia đình.

Sự bền bỉ khi đối mặt với đại dịch đã tạo ra những phát kiến như ATM gạo và ATM khẩu trang để đáp ứng nhu cầu của cộng đồng. Điều đó cũng được thể hiện trong câu chuyện của Lầu Mí Xá, một học sinh người dân tộc H'Mông sống ở tỉnh miền núi phía Bắc Hà Giang. Không thể trở lại trường học nhưng mạng Internet tại nhà không ổn định, anh đã xây lán trên ngọn núi để kết nối



Tất cả trường học ở Malaysia dạy trực tuyến cho học kỳ mới

với 4G và hoàn thành việc học trực tuyến của mình.

**Malaysia: Kết nối học sinh, giáo viên và gia đình**

Với ông Roger Schultz, người đứng đầu Trường Alice Smith ở Malaysia, đại dịch đã củng cố ý nghĩa thực sự của việc học tập và tầm quan trọng của các mối quan hệ, cũng như kết nối cá nhân giữa học sinh, giáo viên, phụ huynh và gia đình.

Schultz đã chia sẻ lòng biết ơn của mình khi nhận được sự hưởng ứng chung từ phía cộng đồng nhà trường. Ông lưu ý rằng “Các giáo viên đã dành thời gian và nỗ lực của họ để truyền cảm hứng, thấu hiểu, kết nối, hướng dẫn và chăm sóc học sinh. Các bậc phụ huynh đã rất ủng hộ việc học trực tuyến tại nhà, ủng hộ những nỗ lực của giáo viên, và động viên cả con cái và giáo viên trong suốt chặng đường đầy thử thách này”.

**Indonesia: Phát triển các sáng kiến công nghệ**

Trong khi đó, Bộ Giáo dục phát triển các chính sách trên toàn quốc, bao gồm các sáng kiến công nghệ, để thúc đẩy việc học tập tích cực và độc lập của học sinh, các nhà lãnh đạo trường học thường phải thực hiện các chính sách này theo những cách khác nhau. Trên hàng trăm hòn đảo của Indonesia, họ đã phối hợp các mối quan hệ với các gia đình và cộng đồng địa phương để quản lý việc chuyển đổi trong và ngoài khu vực bị phong tỏa.

**Các nước châu Âu: Không quá chú trọng dạy chữ**

Ở các nước châu Âu như Anh, Đức, Phần Lan... dạy online cũng như offline đều không quá chú trọng dạy chữ ngay với những trẻ mới vào tiểu học.

Theo kênh *Euro News*, thay vào đó nhiệm vụ của thầy cô là giữ được sự năng động, trí tò mò của một đứa trẻ mới lớn trong điều kiện hạn chế ra ngoài.

Họ phải linh hoạt tổ chức các hoạt động trực tuyến, bù đắp những thiếu hụt so với học trực tiếp như chơi trò chơi, vẽ, vận động... trong những khoảng thời gian buột lòng phải học online.

**Lời kết**

Học trực tuyến chắc hẳn không còn là cái tên xa lạ đối với nhiều người trong thời buổi hiện nay. Nếu trước kia, đây chỉ là sự lựa chọn thay thế dành cho những người thường xuyên bận rộn, không có thời gian đến tham gia các lớp học trực tiếp thì hiện tại, học trực tuyến đã trở thành giải pháp không thể thiếu trong ngành giáo dục, giúp kết nối giữa học sinh và giáo viên trong khoảng

thời gian dịch bệnh diễn biến phức tạp. Bên cạnh những khó khăn về công nghệ, khả năng tương tác và quản lý học sinh... không tốt bằng so với một lớp học truyền thống. Tuy nhiên, trong những đợt dịch Covid-19 bùng phát này, học trực tuyến cũng mang đến nhiều lợi ích lớn lao. Những đổi mới về công nghệ và tiến bộ trong khoa học kỹ thuật dần tạo ra những bước tiến mới trên mọi mặt của đời sống xã hội, và học trực tuyến là sự cải tiến vượt bật trong lĩnh vực giáo dục. Dịch Covid-19 bùng phát gây không ít khó khăn cho việc học tập của học sinh viên và cả nhân viên, viên chức... Tuy nhiên, việc áp dụng giải pháp học trực tuyến mùa dịch đã mang lại nhiều lợi ích, đồng thời giải quyết nhiều khó khăn trước mắt mà ngành giáo dục gặp phải trong suốt thời gian qua.

Ở Việt Nam, Chính phủ vừa ban hành Nghị quyết số 127/NQ-CP phiên họp Chính phủ thường kỳ tháng 9. Trong đó nêu rõ, tổ chức dạy và học trực tiếp tại những vùng kiểm soát được dịch Covid-19 và bảo đảm an toàn ngay từ tháng 10/2021. Việc chuẩn bị học trực tiếp cũng đang được chuẩn bị ở nhiều địa phương, kể cả ở thành phố Hồ Chí Minh vốn chịu ảnh hưởng nặng nề nhất trong đợt dịch thứ tư này. Tuy nhiên phương thức học online sẽ vẫn tồn tại nhưng sẽ linh hoạt hơn. Và để luôn chủ động ứng phó với diễn biến khó lường của dịch Covid-19 thì mỗi nhà trường phải xây dựng kịch bản sẵn sàng học trực tuyến khi cần thiết (xây dựng kế hoạch dạy học và kiểm tra, đánh giá phù hợp, hỗ trợ giáo viên và học sinh trong việc học trực tuyến, đào tạo bồi dưỡng giáo viên kỹ năng dạy học trực tuyến)/.